Жұмыссыздық: жұмыс бар, бірақ лайықты жұмыс табу неге қиын?

Жұмыссыздық – кез келген қоғамда кездесетін мәселелердің бірі. Бір қарағанда, Қазақстандағы жағдай аса күрделі болып көрінбеуі мүмкін. 2026 жылдың бірінші тоқсанында елдегі жұмыссыздық деңгейі 4,5 пайызды құрады. Бұл шамамен 446 мың адам. Ал 15–34 жастағы жастар арасындағы жұмыссыздық деңгейі 3 пайыз болды.

Алайда статистиканың артында нақты адамдардың өмірі тұр. Жұмыс іздеген адам үшін мәселе тек қызметтің болуында емес, оның жалақысы, жұмыс уақыты, орналасқан жері және талаптарына сай келуінде. Кейде адамның білімі мен тәжірибесі бар болғанымен, өзіне сәйкес жұмыс табу оңай болмайды.

Әсіресе оқуын жаңа аяқтаған жастар үшін алғашқы жұмыс орнын табу қиын болуы мүмкін. Жұмыс берушілер тәжірибесі бар маманды іздейді, ал жас маман тәжірибе жинау үшін алдымен жұмысқа орналасуы керек. Осы жерде белгілі бір қайшылық пайда болады.

Сонымен қатар еңбек нарығы да өзгеріп жатыр. Кейбір мамандықтарға сұраныс артып жатқан кезде, басқа салаларда жұмыс орындары азаюы мүмкін. Сондықтан тек дипломның болуы жеткіліксіз. Қазіргі уақытта маманның білімімен қатар жаңа дағдыларды меңгеруі де маңызды.

Дегенмен жұмыссыздықтың деңгейі жоғарылап қана жатыр деп айту дұрыс емес. 2026 жылдың бірінші

тоқсанында Қазақстанда 9,4 миллион адам жұмыспен қамтылған. Олардың 7,3 миллионы жалдамалы қызметкер болса, 2,1 миллионы өзін-өзі жұмыспен қамтығандар болды.

Демек, мәселе тек «жұмыс бар ма, жоқ па?» деген сұрақпен шектелмейді. Еңбек нарығында мамандар мен жұмыс орындарының бір-біріне сәйкес келуі де маңызды. Бір жерде қызметкер жетіспесе, басқа жерде адам өз мамандығы бойынша жұмыс таба алмауы мүмкін.

Жұмыссыздықты азайту үшін жаңа жұмыс орындарын ашумен қатар, жастарды еңбек нарығында сұранысқа ие мамандықтарға даярлау, қайта оқыту және тәжірибе жинауға мүмкіндік беру маңызды. Қазақстанда 2026 жылдың бірінші тоқсанында мыңдаған адам кәсіптік оқыту мен қайта даярлау бағдарламаларына жіберілген.

Жұмыссыздық – тек экономикалық көрсеткіш емес. Оның артында адамның жоспары, отбасы және болашағы тұр. Сондықтан еңбек нарығын дамыту дегеніміз – тек жұмыс орындарының санын көбейту емес, адамдарға тұрақты әрі өз қабілетіне сай жұмыс табуға мүмкіндік жасау.